«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 08.05.2017

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
[Deres ref.]	2017/3301	Astrid Berge

Vedtak om tillatelse til planting av blåhegg og taggblåhegg

Miljødirektoratet gir Din Gårdsplass Drift AS tillatelse til å plante 120 planter av blåhegg (Amelanchier spicata FK Moelv) og 55 planter taggblåhegg (Amelanchier alnifolia) i Dybdals veg i Trondheim kommune, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c. Utsetting av ungarsk syrin (Syringa josikaea) i parkanlegg og andre dyrkede områder samt transport- og næringsutbyggingsområder krever ikke tillatelse etter forskrift om fremmede organismer.

1. Om søknaden

Det vises til søknad datert 17.03.2017 der Din Gårdsplass Drift AS ber om tillatelse til planting av 120 planter av blåhegg (*Amelanchier spicata* FK Moelv), 55 planter taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) og 30 planter ungarsk syrin (*Syringa josikaea*) som skal plantes ved Dybdals veg, i strekningen fra Bugges veg til Leif Tronstads veg i Trondheim kommune. Din Gårdsplass Drift AS er utførende i prosjektet, mens det er Trondheim kommune er grunneier og forventes være den aktøren som vil følge opp og drifte beplantingen i ettertid. Krav om internkontroll og vilkår i tillatelsen rettes dermed til Trondheim kommune. Tidsrommet for planlagt utsetting er fra 1. juni til 13. juni 2017.

2. Rettslig grunnlag

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Etter forskriften § 11 første ledd bokstav c, kreves det tillatelse for utsetting av landlevende planter oppført i vedlegg V, herunder blåhegg (*Amelanchier spicata* FK Moelv) og taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) i parkanlegg og andre dyrkede områder samt transport- og næringsutbyggingsområder. Utsetting av ungarsk syrin (*Syringa josikaea*) i parkanlegg og andre dyrkede områder samt transport- og næringsutbyggingsområder krever ikke tillatelse etter forskriften.

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til utplanting. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskrift om fremmede organismer, skal ikke omfatte hensyn til plantehelse som ivaretas av matloven, jf. naturmangfoldloven § 32 tredje ledd. Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

3. Miljødirektoratets vurdering

Det omsøkte utsettingsstedet ligger i et bymessig område av Trondheim i Dybdals veg. Det nærmeste verneområdet, Leira naturreservat, ligger ca. 4,4 km fra utplantingsstedet. I tabellen under er det gitt en oversikt over naturtyper som det antas at taggblåhegg og blåhegg, plantet i det omsøkte utsettingsstedet, kan spres til og etableres i. Avstandene i tabellen under er målt mellom senterpunktet av utplantningsstrekningen og midtpunktet på naturtypen. Informasjonen er hentet fra kartløsningen Naturbase.

Naturtype	Verdi	Omtrentlig avstand (km)
Gråor-heggeskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	1,6
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,7
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,7
Gråor-heggeskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	1,8
Gråor-heggeskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	1,8
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,2
Gråor-heggeskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	2,3
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,4
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,5
Småbiotoper	Viktig naturtype (B-verdi)	2,5
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,6
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,7
Erstatningsbiotoper på berg og åpen jord	Lokalt viktig naturtype (C-verdi)	3,0
Naturbeitemark	Lokalt viktig naturtype (C-verdi)	3,1
Gråor-heggeskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	3,1
Rik edellauvskog	Svært viktig naturtype (A-verdi)	3,3
Beiteskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,3
Sørvendte berg og rasmarker	Viktig naturtype (B-verdi)	3,3
Slåttemark	Viktig naturtype (B-verdi)	3,3
Sørvendte berg og rasmarker	Svært viktig naturtype (A-verdi)	3,4
Slåttemark	Viktig naturtype (B-verdi)	3,4
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,5
Rikmyr	Viktig naturtype (B-verdi)	3,5
Slåttemark	Viktig naturtype (B-verdi)	3,5
Slåttemark	Viktig naturtype (B-verdi)	3,6
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,7
Sørvendte berg og rasmarker	Viktig naturtype (B-verdi)	4,0
Rikt strandberg	Svært viktig naturtype (A-verdi)	4,0
Sørvendte berg og rasmarker	Viktig naturtype (B-verdi)	4,0
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	4,0
Sørvendte berg og rasmarker	Svært viktig naturtype (A-verdi)	4,0

I følge Artsdatabanken er blåhegg (*Amelanchier spicata*) en to til fem meter stor busk som stammer fra det nordøstlige Nord-Amerika. Arten har en effektiv frøproduksjon og har sannsynligvis aseksuell frøformering. Bærene blir spredd over potensielt lange distanser gjennom fuglespredning. Små pattedyr kan også spre frøene. Blåhegg kan også spres vegetativt via utløpere eller

underjordsstengler. Arten kan produsere frukt allerede i sitt tredje eller fjerde år, og produksjonen kan vedvare i over 50 år.

Blåhegg er vurdert av Artsdatabanken i *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012* til å utgjøre svært høy økologisk risiko (SE) for det biologiske mangfold, i hovedsak på grunn av artens negative påvirkning på truede arter, nøkkelarter og øvrige stedegne arter, og at arten har endret tilstanden i de sårbare naturtypene lågurtgrankalkskog, ravinedal og grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone. Blåhegg kan påvirke stedegne arter der den etableres og bl.a. forstyrre balansen mellom de stedegne artene, gjennom at fugler utnytter og sprer blåheggens fruktepler. Blåhegg kan videre endre naturtyper ved at den kan danne busksjikt som ikke tidligere har vært til stede. Blåhegg sine hovedleveområder er kulturmark, skog, konstruert fastmark, kysttilknyttende fastmarksystemer, flomsone og berg og ur. I Artskart er det registrert 13 funn av blåhegg i Trondheim kommune pr. mai 2017.

I følge Artsdatabanken er taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) en relativt langlevd busk som stammer fra det nordøstlige Nord-Amerika. Arten har en effektiv frøproduksjon og har sannsynligvis aseksuell frøformering. Bærene blir spredd over potensielt lange distanser gjennom fuglespredning. Planten regnes for å ha en formidabel evne til å forville seg til, og etablere seg i, naturen, og invaderer spesielt kalkrike naturtyper.

Taggblåhegg er vurdert av Artsdatabanken til å utgjøre svært høy økologisk risiko (SE), i hovedsak på grunn av artens negative påvirkning på truede arter og nøkkelarter, og at arten har endret tilstanden i en den truede naturtypen åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone. Taggblåhegg kan påvirke stedegne arter der den etableres og bl.a. forstyrre balansen mellom de stedegne artene, gjennom at fugler utnytter og sprer taggblåheggens fruktepler. Taggblåhegg kan videre endre naturtyper ved at den kan danne busksjikt som ikke tidligere har vært til stede. Taggblåheggens hovedleveområder er kyst, skog, flomsone og berg og ur. I Artskart er det ikke registrert funn av forvillet taggblåhegg i Trondheim kommune pr. mai 2017.

Det er Miljødirektoratets vurdering at spredningen av både blåhegg og taggblåhegg fra utplantningsstrekningen primært vil være lokal. Ettersom frøene spres med fugl, har direktoratet grunn til å anta at spredning av blåhegg og taggblåhegg over lengre distanser også vil kunne forekomme. Blåhegg og taggblåhegg er store langlevde busker som i løpet av sin levetid vil kunne spre store mengder frø. Størrelsen på utplantingen er betydelig (totalt 175 planter) noe som vil gi et vesentlig spredningspress til omkringliggende områder.

Av naturverdier i nærheten av utplantingsstrekningen som kan bli negativt påvirket av den omsøkte utplantingen, vil vi trekke fram tre lokaliteter med naturtypen gråor-heggeskog med A-verdi (svært viktig naturtype) og to lokaliteter av samme naturtype med B-verdi (viktig naturtype) som finnes i en avstand mellom 1,5 km -2 km fra senterpunkt av utplantingsstedet. Miljødirektoratet vurderer at det er svært få kartlagte naturverdier som vil kunne bli negativt påvirket av en utsetting av de omsøkte plantene innenfor en 0- 1,5 km radius fra senterpunkt av utplantingsstedet. Videre er det et også et begrenset omfang av viktige naturverdier i avstander lengre borte fra utplantingsstedet (ca. 2-4 km). Miljødirektoratet vurderer at det ikke er usannsynlig at både blåhegg og taggblåhegg med tiden vil kunne spres fra utplantingen og etableres i omkringliggende naturområder og at artene etter hvert kan spres videre til de naturtyper som nevnt i tabellen over via sekundærspredning. Miljødirektoratet vurderer derimot at risikoen for at en slik spredning skal føre til uheldige følger for biologisk mangfold til å være såpass lav at den omsøkte utplantingen kan tillates, så fremt det etableres internkontrollrutiner jf. § 12 for å avdekke og fjerne spredte planter.

Kunnskapsgrunnlaget i saken anses som tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 8, og naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) får dermed ikke anvendelse i denne saken. Miljødirektoratet anser naturmangfoldloven §§ 10-11 som mindre relevante i denne saken.

Miljødirektoratet viser for øvrig til at virksomheter som driver med innførsel, omsetning, hold eller utsetting av fremmede organismer, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 26. Dette betyr at Trondheim kommune bl.a. skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt, rutiner for å følge opp avvik og for å hindre gjentagelse av avvik, rutiner for å sikre at ansatte har kunnskap om og overholder vilkår gitt i tillatelser, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt. Internkontrollrutiner vil bidra til å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12.

Som nevnt ovenfor, krever ikke utsetting av ungarsk syrin tillatelse etter forskrift om fremmede organismer. Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at forskrift om fremmede organismer setter krav om at Din Gårdsplass Drift AS skal lage en skriftlig miljørisikovurdering ved etablering og utvidelse av parkanlegg og transport- og næringsutbyggingsområder, jf. forskriftens § 23. Det kreves ikke skriftlig miljørisikovurdering dersom det skal plantes innenfor allerede eksisterende bed. Kravet om skriftlig miljørisikovurdering innebærer at man før utsetting av ungarsk syrin og andre arter som ikke krever tillatelse etter forskriften, må utarbeide en skriftlig vurdering av plantenes spredningsevne og den risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold utsettingen medfører. Eventuelle forebyggende tiltak etter forskrift om fremmede organismer § 18 om alminnelige krav til aktsomhet skal inngå. Vurderingen skal ved forespørsel gjøres tilgjengelig for Miljødirektoratet.

4. Vedtak
Miljødirektoratet gir Din Gårdsplass Drift AS tillatelse til å plante planter av 120 planter av blåhegg (*Amelanchier spicata* FK Moelv) og 55 planter av taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) ved Dybdahl veg i strekningen fra Bugges veg til Leif Tronstads veg i Trondheim kommune, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c, jf. vedlegg V. Tillatelsen gjelder fram 01.10.2018.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:
Trondheim kommune skal, som ledd i kravet om å etablere og dokumentere internkontroll, ha rutiner for å hindre spredning av blåhegg og taggblåhegg fra det tilplantede området, herunder rutiner for å avdekke og fjerne planter som har spredd seg fra utplantingsområdet. Hvilke områder som har blitt undersøkt og når, samt eventuelle funn av planter og fjerning av disse skal inngå i dokumentasjonen av internkontrollen.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Sigurd Svarte	Bjarte Rambjør Heide
avdelingsdirektør	seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.